

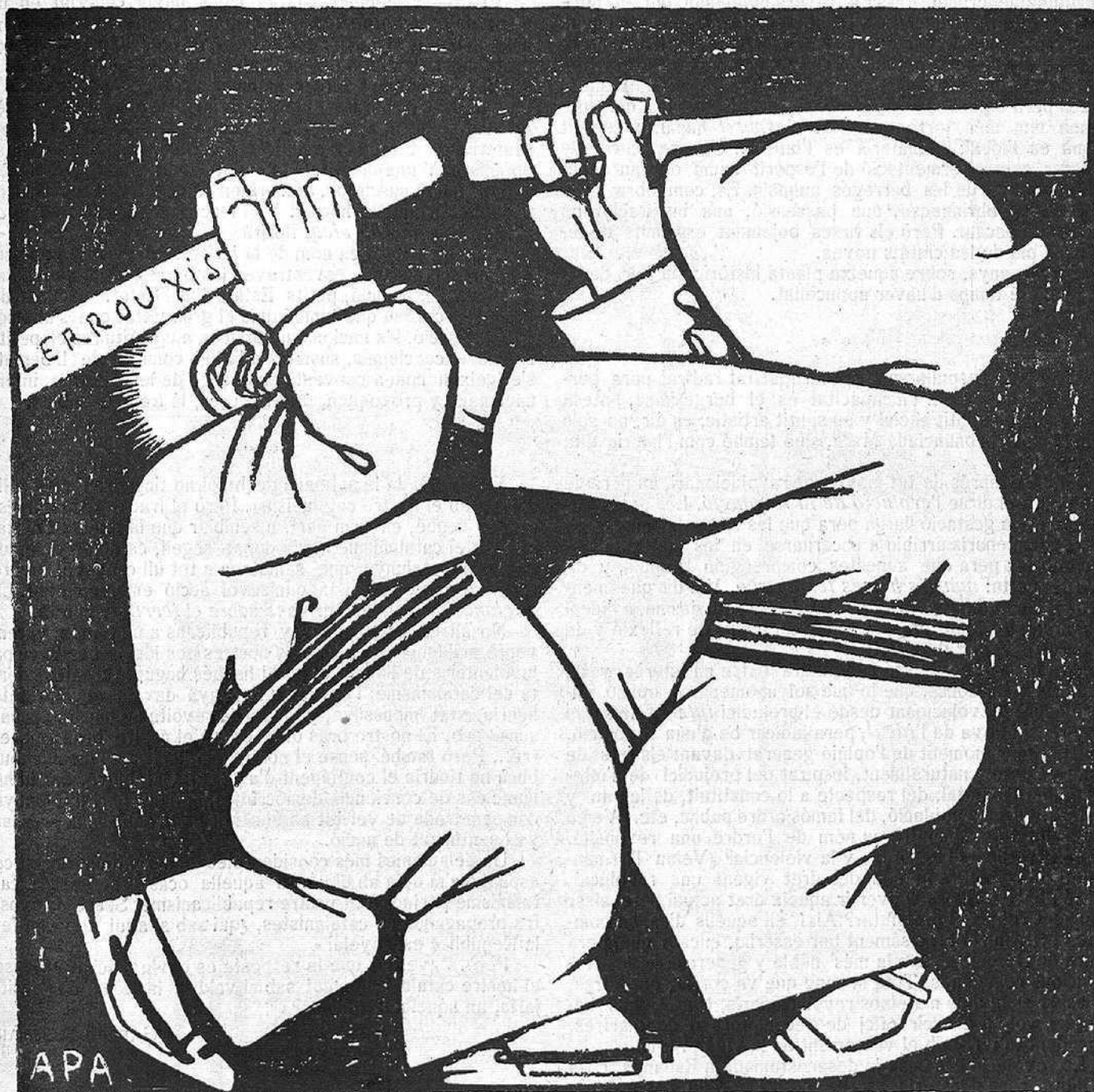
L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

BARCELONA, 11 D'AGOST DE 1911

NÚM. 1702 ————— ANY XXXIII

PERIODIC HUMORISTIC ILUSTRAT

10 centims ————— Atrassats: 20

Dos partits partidaris de la guerra.

La "llegenda" de la setmana tràgica

¿Qui ho dubta? Jo devia an els meus lectors un article de segon aniversari de la setmana de Juliol. Però'm convenia, donada la forma que vull donar a l'article, llegir les apreciacions dels demés. Y es que us he de parlar de la *llegenda històrica de la setmana tràgica*, o sia de la manera com va resolentse en llegenda (més veritable que l'història, ja ho sabeu) aquell alsament d'uns dies.

Un fet historic, quan se resol en llegenda, sofreix una veritable depuració. Passa a través un alambí qui el purifica de tota adherència; se resol en *esperit*, com un líquid, vaporisa, lliure de barreges, el seu perfum propi, y's manifesta net y pur a la percepció del poble.

Es clar que les grans anormalitats històriques són les més aptes pera aqueixes *destil·lacions*, perquè són les qui contenen una més forta quantitat d'*esperit* humà. L'*esperit* humà es l'ideal; la matèria es l'interès. Una revolució ve a ésser com la fermentació de l'*esperit* humà operant contra'l baix fons de les barreges animals. Es, com obra d'*esperit*, una ubriaguesa, una possessió, una inspiració, un desfici de bacant. Però els tirs bojament esgrimits dissenyen el pla de les ciutats noves.

En dos anys, sobre aqueixa planta històrica la flor de la llegenda té temps d'haver aponcellat.

Es precis despullarse d'una incapacitat radical pera percebre aqueix aroma: l'incapacitat es el burgesisme, entesa la paraula en sentit social y en sentit artistic, es dir, no sols com l'hauria pronunciada Marx, sinó també com l'hauria dita Flaubert.

Hi ha, després de tot moviment revolucionari, un període que podríem dirne *l'evolució de la revolució*. Les gents necessiten una gestació llarga pera que les idees qui mogueren els revolucionaris arribin a encarnarse en les multituds espectadores; pera que aquestes compreguin l'impuls, y diguin tal volta: *aquells homes tenien raó*. Vui dir que mentres els insurgents arriben, per intuïció y entusiasme, a l'ideal subversiu, les multituds necessiten un temps de reflexió y de calma pera *ferse carrec*.

Ara be: una revolució es la lluita entre un interès y un ideal. Es clar, doncs, que lo que sol anomenarse opinió pública haurà d'evolucionar desde el prejudici *interès* fins a la comprensió nova de l'*ideal*, pera judicar be d'una revolució.

El primer moment de l'opinió general davant els fets de Juliol va ésser, naturalment, inspirat pel prejudici de l'interès governamental, del respecte a lo constituït, de la pau y normalitat d'una població, del famós ordre public, etc. ¿Veieu la puerilitat de combatre en nom de l'ordre una revolució, qui té per mèdi el desordre y la violència? ¿Veieu l'irracionalitat de combatre en nom del dret vigent una revolució, qui té per naturalesa subvertir aqueix dret actual pera alsar sobre les ruïnes el dret futur? Així, en aquells dies, se combaté la revolució precisament per esserho, encara que, pera honra de Barcelona, fos la més noble y generosa de les revolucions conegudes. Tota la sang que va correr, pot dirse, va ésser sang dels mateixos revolucionaris, com si ells haguessen volgut exercir ofici de redemptors o de martres, fecondant la terra ab el vessament de la vida propia.

La revolució era cosa ja desacostumada a Espanya, cosa de llibre, cosa d'història escrita, cosa ignorada per les nostres generacions. Y d'aquí la parcialitat del judici. Afegiu an això una coacció brutal del poder, un acovardament de

les consciencies, un arrencament forsat de la protesta burgesa per un govern qui tenia tanta coneixensa de la noblesa del moviment, que posava una perfidia minuciosa en falsificarlo y calumniarlo.

Vingué la repressió. Vingué la protesta universal. Comensà a ésser coneguda l'opinió dels altres països, que'l govern havia seqüestrada a la frontera pera imposar el prejudici de la crítica que ell monopolisava. Y les gents comensaren a dirse: «Potser tenien raó, aquells homes. Potser, davant l'injustícia de la guerra, envestiren contra la base de tot l'edifici, contra la causa primera, contra els fonaments educatius d'aqueixa societat, y esberlaren les portes dels convents, y exerciren en un dia l'obra pera la qual tots sospirarem, obra que necessita centúries. Potser ells obriren el camí unic de l'evolució, de l'evolució evitadora precisament de les revolucions, camí que nosaltres, incautes, hem permès cegar de bell nou...»

El primer moment, lectors meus, havia congriat en un nom: els *fets vandàlics*.—El segon moment congria en una més noble designació: *setmana tràgica*; això es, combat entre dos adversaris dignes, entre dos vents d'humanitat.

Y vetaquí que'l tercer moment està per venir. Està a punt d'arribar l'hora en que aquell impuls, tan caotic y acéfal com vulgueu, aparegui com l'impuls predecessor y representatiu de tota una evolució lliberadora, ciutadanisanta, populista. Y una plassa de la ciutat, de la ciutat que aquell esperit haurà suscitada, portarà en son centre el record monumental d'aquells homes. Y el tercer nom, *setmana gloriosa, setmana heroica*, florirà.

Aquells homes, en nom de la jurisdicció única y popular, en nom del laïcisme, esventraven les portes dels convents, Bastilles d'exempció, petits Estats dins l'Estat.—Homes de l'Estat, recordeu que també dins el gran Estat que s'anomena Civilisació, les nacions qui arriben a constituirse en petits Estats excepcionals, sustrets a la llei comuna de llibertat, s'erigeixen com a convents en el recó de les cultures internacionals, y provoquen, desafiadores, la ira dels pobles.

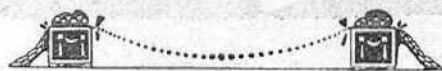
Els homes de la setmana de Juliol no tingueren cap solidaritat ab el nostre catalanisme. Però el fracàs d'aquell esforç se degué, en gran part, a semblar que la tenien. De tal manera el catalanisme havia donat segell, caracter y personalitat a Catalunya, que semblava a tot ull espanyol veure resoldre's en catalanista qualsevol acció empresa aquí. La *nacionalitat catalana* privava sobre el *terrori català*.

Nosaltres, catalanistes y republicans a un temps, varem veure malaguanyarse un dels nostres dos ideals per la culpa involuntaria de l'altre. Si no hi hagués hagut la tradició forta del catalanisme, l'engany d'Espanya davant aquells fets hauria estat impossible, y potser la revolta no hauria acabat sense eco. El nostre bras dret danyà el nostre bras esquerre... Però també sense el nostre catalanisme l'ideal republicà no tindria el contingent d'aquesta Catalunya, ont hi ha l'unic cas de consciència democràtica, la única part d'Espanya compenetrada de veritat ab el sentit de la sobirania popular y el sentiment de nació.

Un dels homes més considerables de la política dinàstica espanyola'm deia un dia: «En aquella ocasió, el vostre catalanisme perjudicà al vostre republicanisme. Sense la vostra propaganda de catalanistes, ¿qui sab si avui seria un fet la República espanyola?»

Però... ¿veritat que la resposta es obvia y clara? Sense el nostre catalanisme ¿qui sab si valdria la pena de desitjar-la, an aquella República?

GABRIEL ALOMAR

A LA MAR VELLA

UN MISTERI ACLARIT

Lloc de l'escena: un carrer de l'Ensanxe.

Mentres, recordantme de la campanya que sobre aquesta qüestió estan fent alguns diaris locals, miro, consternat, l'aspecte que ofereixen els arbres que al davant meu s'aixequen, veig passar a un personatge que es de la corporació municipal figura importantíssima.

—Alàh, que es avui el deu de moda, l'envia—penso.

Y, sense vacilar un moment,—¡Psst, psst!—el crido.

—Hola! ¿Vostè per aquí?—m diu el personatge, acostantse y allargantme amablement la mà.

—¿Sab què feia?... 'M mirava aquets arbres.

—Be.

—Y pensava... ja s'ho pot imaginar lo que pensava.—

Aquí el personatge, comprenent aont vaig a parar, somriu y's tira el barret enrera.

—¿Interview tenim?

—Per què no?... Ja que la casualitat aixís ho porta...

—¿Que es de la «Protectora dels animals y plantes»?

—No; però soc ciutadà barceloní, y totes les plantes, y en primer terme les comunals, m'agraden y m'interessen.

—Ja entenc. No es soci de la «Protectora», però treballa com *esquirol*.

—Com vulgui. Y be. ¿Ja'ls ha vistos aquets arbres?

—Sí; són plàtans.

—No exagerem!... Plàtans, no ho són ja. Son ex-plàtans, ombres de plàtans, calaveres de lo que foren plàtans en altre temps.

—¿Vol dir que això, realment, es ja una arbreda pretèrita?

—Pretèrita... imperfecta. Mirisse'ls be, pobres plàtans, mirisse'ls be. Secs, tristos, grocs, ab les branques a l'eternitat y les arrels a la sepultura. ¿No ho veu?

—En efecte; no semblen gastar gaire salut, els pobres.

—¿Sab de què pateixen? De sed.

—Es possible.

—Segurissim. Y ¿sab qui'n té la culpa d'aquesta sed que pateixen? Vostès, els regidors del nostre Excelentíssim Ajuntament.—

El personatge, veient tan clarament plantejada la qüestió, dona un altre to a la seva veu y pren resoltament l'ofensiva.

—Es dir que ja se sab tot?...

—Sí, senyor; se sab que vostès, deliberadament, ab premeditació y alevosia, els han negat l'aigua.

—Doncs be, sí, ¿per què dissimularho? Volem exterminarlos, volem que's morin.

—¿De manera que ho confessa?... ¡Arbri-cides!...

—Digui lo que vulgui!... La venjansa es un menjar molt sabros.

—¿Venjansa de què?

—¡Ah!... ¿Ja s'ha oblidat de la mala partida que la ciutat va fernes?...

—¿Quan?... ¿Còm?...

—La cosa no es pas tan remota. Nosaltres

¿ho té present? voliem portar a Barcelona un gran caudal d'aigua.

—¿L'aigua de don Gonzalo?...

—Exactament. Voliem dur-la a la ciutat pera augmentar el doll de les seves fonts, pera omplir els seus sortidors, pera regar els seus jardins...

—¿Ab manguera o ab *prima*?

—Y la ciutat no ho va voler, y se'ns va tirar a sobre, y ens va desbaratar el gran pensament que tant ens havia costat d'arrodonar...

—Y a conseqüència d'això...

—Sí!... Hem determinat venjarnos, y ja que no podem matar de sed als barcelonins, matem als seus arbres, pera que Barcelona vegi lo que es una ciutat sense aigua y's convenci de l'espantós disbarat que va fer al revoltarse contra'l nostre grandíós projecte.

—Però... ¿es veritat això?...

—¿A mi m'ho pregunta?... Miri's aquets plàtans, mirisse'ls be... y ells, sense dir res, li donaran la resposta.—

Y tornantse a tirar el barret endavant y fentme un carinyós gesto de despedida, el personatge'm deixa sol, damunt d'una alfombra de fulles seques que, mentres hem estat parlant, han anat caient dels arbres...

A. MARCH

Cercant fresca

Durant la setmana que acabem de transcorrer, lo que més han estimat y avalorat pobres y rics ha sigut la fresca.

... Aquets darrers dies, sobre tot, s'ha cotisat a preus verdaderament fabulosos. Com que escassejava molt, ha anat tan cara com els esparrecs per Carnestoltes y com les maduixes per Tots-Sants.

A tota hora y a tot arreu els suats barcelonins se trobaven disposats a donar *la última peseta y la última gota de sang* a cambi de poder respirar una mica, de poder fruir un xic d'aquell «airet de matinada»... o de vesprada, tan alabat en les cançons bucòliques d'en Clavé.

Pera adquirir, «costés lo que costés», una engruna de fresca escadussera, els veïns del casco antic de Barcelona han apelat a tots els medis coneguts: han begut, s'han banyat, han engegat ventiladors, s'han gronxat en balancins, han pres l'ombra als claustres de la Catedral, han fet verbena al «Xiringuito», han dormit ab un matalasset a dalt del terrat, han treballat en mànegues de camisa, han llegit versos d'aquells que deixen freds y, sobre totes les coses, lo que han fet més es pujar als tramvies.

Aquets dies la gent puja als tramvies electricos no per necessitat, ni per pressa, ni per gust, ni per capritxo, sinó perquè fa calor.

El tramvia, avui, es el mata-focs més acreditat. L'estona que un hom va en tramvia sembla que's retorna, que viu, que disfruta.

El tramvia, que durant les altres èpoques de l'any es sols la mort, la guillotina pels que van a peu, ara es, ademés, la salvació, el recurs, el cable de tots els que s'ofeguen, y són tants com els que's lleven y's disposen a viure un dia més.

A la sortida dels Banys hi han, cada tarda, empentes pera apoderarse dels tramvies més frescos, que, segons opinió dels passatgers, són els que duen imperial. Els de la linia de Sarrià, els del Poble Nou, els d'Horta, tots els dels suburbis en general són els més estimats; y no parlem del que va a Ca'n Tunis, quin trajecte, passant la linia per la vora del mar, resulta una delícia; ni dels de Vallvidrera y La Rabassada, que a les aventatges de l'aire que'ls dona la velocitat que porten s'hi ha d'afegir l'aroma dels pins y les magnífiques perspectives.

Per això diem que, al revés d'a lo que estava acostumat, el barceloní, avui, a l'enfilarse en un tramvia, torna de mort a vida.

Y, a lo millor, se donen escenes curioses com aquesta que va tenir lloc l'altra tarda a la plassa de Catalunya:

Un passatger pren lloc en l'imperial d'un tramvia de la Bonanova. Tot esbufegant s'aixuga ab el mocador la suor del front y allarga un duro al cobrador.

—Ont va, senyor?

—Allà ont sia... A pendre la fresca...

El cobrador talla un bitllet de 25 centims y l'allarga al passatger. Aquet ni's pren la molestia de mirar el paperet.

El cobrador:

—Si es servit, el cambi.

El passatger:

—Ah, no!... No's molesti... Quedi's tot el duro y, quan s'hagi acabat, quan estiguem en paus, avisi.

FRA NOI

VEIENTNE PASSAR UNS QUANTS

—¡Ah!... Ja'm penso perquè no ha vingut, pobre xicot! No ha gosat a sortir de casa. Déu haver vist tants inglesos...

La nova ortografia catalana

Quan, fa dugues setmanes, donàrem en aquestes planes la nova de que la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans havia comensat a treballar pera establir un sistema d'ortografia de la nostra llengua, no'ns pensavem que l'esmentada feina quedés tan aviat enllestida. Quinze o vint dies fa que va comensarse, y ja està acabada. Tan bon punt l'ortografia establerta per la Secció s'aprovi en reunió plenaria de l'Institut, se farà pública detalladament.

L'establiment d'aqueixa ortografia ens sembla d'una importància transcendental pera l'idioma català. No perquè'l nou sistema sigui cap prodigi ni cap troballa meravellosa, sinó perquè representa un pas decisiu envers la fi de l'anarquia ortogràfica, envers l'intelligent unificació de l'ortografia catalana. Tots els que escriuen en català, amoinats y entravancats per l'embull ortogràfic, la desitgen ardentment aquesta necessaria unificació, y sols esperen que's digui ab cert caracter d'oficialitat quina ha d'esser l'ortografia que definitivament s'adopti.

Entre les diverses solucions dels problemes ortogràfics n'hi

ha, naturalment, de bones y de dolentes, d'encertades y d'errades. Però també's dona sovint el cas que pera un mateix problema hi ha dugues o més solucions acceptables. Y aleshores no hi ha més remei que triar. Per exemple: *eschriurem mitg*, o *mig*; *maravella*, o *meravella*; *només* (una sola paraula), o *no més* (dugues paraules); *veïna*, o *veïna*? Unes y altres solucions són admissibles. Però convé que després de pesar conciosament els petits defectes y les petites ventatges de cadascuna sobre les demés, triem aquella que's cregui preferible.

Els que s'esveren davant de les reformes ortogràfiques, els tradicionalistes lingüístics, no s'adonen d'un fenomen que succeeix en totes les llengües. Mentres la llengua parlada evoluciona lentíssimament, però constantment, per sí mateixa, transformantse d'una manera insensible, tal com creix un arbre, la llengua parlada resta igual, no segueix aquella incessant evolució. Ve, emperò, un moment en que la divergència entre la llengua parlada y l'escripta's fa remarcable; el desacord suscita dubtes y dificultats; se fa sentir la necessitat de posarles d'acord, si no en absolut, al menys en alguns punts importants. Y queda plantejat el problema de la reforma ortogràfica, la qual acaba per realisarse vencent totes les resistencies. Així tenim que la

llengua parlada's transforma pel procediment de l'evolució; la llengua escrita, pel de la revolució. Com que l'ortografia no pot seguir l'insensible evolució, la transformació espontània del llenguatge forçosament ha de procedir per salts. Les reformes ortogràfiques són, doncs, *revolucionaries*.

—Y quina es la nova ortografia establerta per la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans?—preguntarà, de segur, el lector curiós. Anem a explicar-ne els punts més importants.

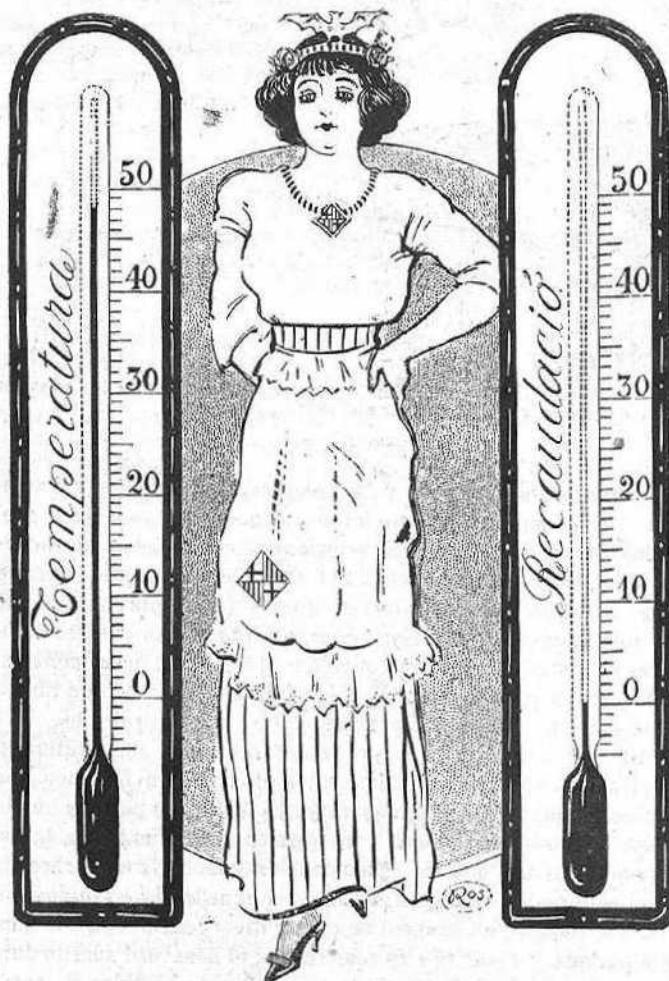
La conjunció copulativa *y* s'escriurà ab *i* llatina. Llatina serà també la *i* en els demés casos. El signe grec *γ* no més s'emplegarà en la combinació *ny*.

Se conservarà la *h* inicial y medial etimològica (*home*, *prohibir*). La *h* de la *ch* final desapareixerà. La *h* que volia significar separació de síl·labes (*rahó*, *fruhla*), desapareixerà igualment.

S'emplearan els guionets pera separar els verbs dels sufixes (*fer-la*, *portar-los-els*), etc.

S'emplegarà la *ç* trencada.

Se marcarà l'accent tònic; en la *a*, sempre greu; en la *i* y la *u*, sempre agut; en la *o* y la *e* segons se pronuncin. Se podran emprar discrecionalment els accents agut y greu pera distingir paraules que d'altra manera podrien confondre's (*fóra* y *fòra*, *bé* y *bè*).

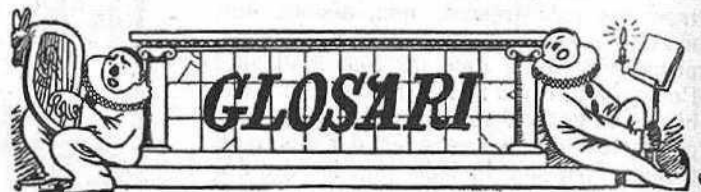

BARCELONA ENTRE TERMOMETRES

—Per un costat no'm puc aguantar de calor, però per l'altre... estic ben fresca!

Cap d'aquestes reformes representa una novetat. Moltes ja estan adoptades parcialment d'uns quants anys ensà. Però la majoria no s'ha generalisat. Ara, sota els auspicis de l'Institut d'Estudis Catalans, se generalisaran ràpidament, y tindrem unificada, o poc menys, l'ortografia del català.

WIFRED

ESTIUJANT

Diu que hi havia una senyora que preguntava al metge:

—Escolti, doctor: pera anar a Luchon, de què he de partir?

—Pot patir del ventre, del ventrell, fins del cor, de lo que s'estimi més,—contestava el metge, que era un psicòleg.

—Patiré del cor—pensava ella; y aixís que arribava el seu marit li deia que patia del cor, y que tots els que patien del cor tenien d'anar a Luchon.

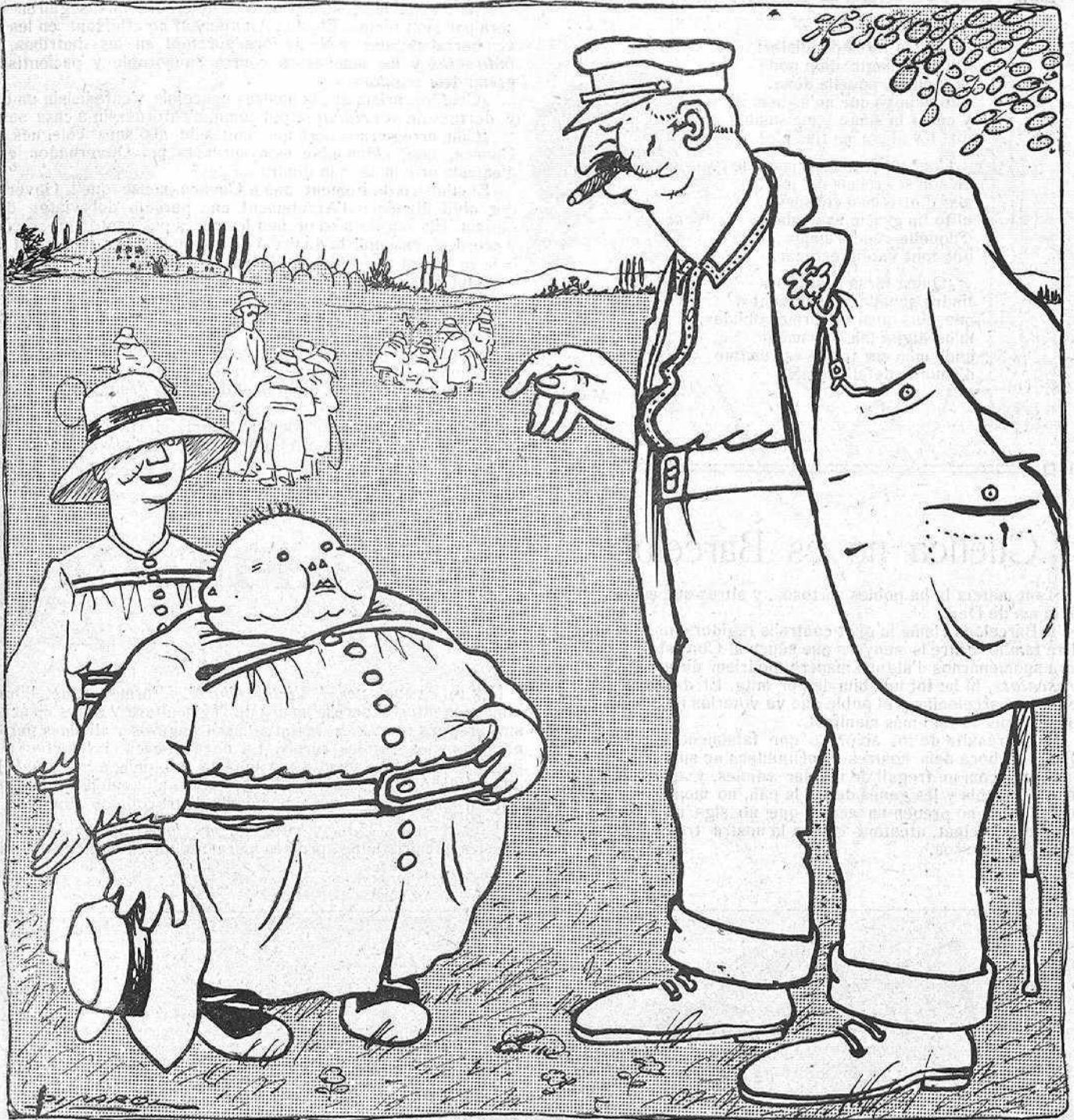
Les aigües curen si estan de moda, y estan de moda aont hi va gent, y quanta més gent, més miraculoses.

El propietari sortós que troba una aigua allà en despoblat (les aigües sempre són en despoblat), en lloc d'anar a trobar an en Turró pera que ab l'ullera d'aument li digui, ab tota consciència, si poden curar o no curar, faria millor d'anar a trobar a les famílies poderoses y preguntarlos previament si pensen anarhi o no anarhi, y si val la pena de trobarles.

L'amic Turró els dirà, per l'investigació analítica: «Hi han tantes unses de sulfuros y tantes galledes de carburos.» Però les senyores els diuen que la carbonisació es lo de menos. El sabi Turró, de lo que curen, y elles, lo que han de curarse y entre la ciència y la moda, sempre la moda es més productiva.

Els malalts, pels qu'han fan les aigües, quasi hi fan nosa, aprop de les aigües. Se planyen, rondinen, coixeïgen, s'alaben d'estar malalts, no els agrada el menjar de fonda, ni el piano, ni els jocs de penyores, y treuen la joia an els que estan bons, que són els que fan més gasto. Se'n deixa estar algun a l'establiment solsament pel què diran, però ab l'obligació de curarse als pocs dies de pendre l'aigua, y servir d'anunci, y aguantar el cop; però si no's millora pas depressa, se'l treu del pis a copia de dutxes, ab el reuma ben remogut, y se li firma un document dientli que passarà millor hivern, y si no'l vol passar que no'l passi.

Les aigües no són pera'ls sacrosos. Ja se sab: no ho han sigut mai. Són pera'ls que's trien els mals; pera'ls que, ab un xic de taleia, ja's curarien en aixut; són, sobre tot, pera les senyores que necessiten distracció; pera'ls que'n volen massa y pera les noies casadores que volen tenir promès. L'aigua que fa més prometatges es la que té més acid carbonic; la que atreu més pretendents es la més corregada de sodi; la que distreu més casades, la més nodrida de rovell, y la que aconsola més viudes, la més espessa de sofres, de bromurs y de sulfurs. Les que troben lo que desitgen, encara que'l metge no'ls ho firmi, són les que passen millor hivern, y quan són moltes a passarlo, les aigües se posen de moda, y l'aigua que's posa de moda, com havem dit al comensament, es la que's fan receptar les malalties a posteriori, com diem els homes de ciència.

LES COLONIES ESCOLARS AL CAMP

—Y tu, nen, també vens per malalt?
—No, senyor. Jo vinc per un regidor amic del meu papa.

Y el jorn que han passat de moda, quina pena que fan, les pobres aigües! No hi ha res tan llastimós com el veure un establiment que ja ha deixat de curar. Totes les mosques de l'encontrada hi fan cap a menjar lo que'n queda; les dutres no ragen, els banys se rovellan, les acacies se moren, el brou s'aclareix, y fins les protagonistes que havien dat l'anomenada, perden el sofre y el bicarbonat, y les aigües sense vi no són com el vi sense aigua, perquè, sia com vulga, un establiment es molt diferent d'una taverna.

Però l'aigua, tan fresca, se'n va riu avall. «—Si aquí ja

no tenim virtut—va dient pel xaragall—ja'n tindrem en un altre lloc, que molt serà que tot fent camí no'ns untem d'un ric de ferro, o de magnesia, o de gas-carbonic, y, ficantnos per una esqueleta, no'ns tornin a trobar més enllà, y vinga fer ric a un altre amo. La qüestió es la marca,—van dient les aigües—que mentres els melges ens vulguin be, y les noies vulguin casarse, y les cases divertir-se, y les viudes aconsolar-se, y els malalts aguantar la capa, per poc sofre o ferro que duguem sempre vindran a beure'ns, de vista.

XARAU

**

¿Quina forsa de misteri,
quin art magic, quin podè
té la veu d'aquella dòna,
que fa anys que no'ns hem dit rè...
y encara la sento y me sembla
que tot el cor ne tinc ple?

Com els corns marins, que guarden
en son sí'l remor del mar,
així dintre meu conservo
el to, la gracia exemplar
d'aquella veueta amiga
que tant vareig estimar.

¿Quina forsa misteriosa
tindrà aquella veu-torment
que, fins quan va dirme «oblida»,
m'ho digué tan dolsament
que'l meu cor tot va estremir-se
d'amorós defalliment!...

MAYET

□ □ ————— □ □

Cuenca no es Barcelona

Tant mateix hi ha pobles sortosos, y altres que estan deixats de la mà de Deu.

A Barcelona clama la gent contra'ls regidors un dia sí y un altre també. Entre'ls senyors que seuen al Consistori y els que, pera anomenarnos d'alguna manera, podriem dirnos els seus *representats*, hi ha tot un abim de per mitg. El dualisme entre'ls regidors barcelonins y el poble que va votarlos no pot esser més fondo, y per lo tant més manifest.

Què'n resulta de tot això? Lo que fatalment té de succeir. Que de la boca dels nostres conciutadans ne surt la corporació municipal com un fregall de netejar rajoles, y que, enduts pel despit, la rabia y les ganes de fer la pau, no mouen els regidors peu ni cama, no prenen un acord, que no siga ab l'intenció de molestar al veïnat, atentant contra la nostra tranquil·litat y els nostres interessos.

Així estan les coses, y així es de creure que seguiran encara per molt temps. Els de l'Ajuntament no afluixant en les seves barrabassades, y els de fóra apretant en les diatribes, les *indirectes* y les amenasses contra l'honorable y pacientíssim gremi dels regidors.

¿Com logriem que'ls nostres concejals s'enfadessin un dia, y, deixant de *sacrificarse* pel comú, s'entornessin a casa seva?

¿Com arreglarnos pera que imitessin als seus col·legues de Cuenca, que, estimantse menyspreuats pel Governador civil d'aquella provincia, han dimitit en pes?

El ministre de Foment anà a Cuenca, sense que'l Governador civil digués a l'Ajuntament una paraula del viatge d'en Gasset. Els regidors se prenen les coses pel cantó que crema, y acorden presentar la dimissió dels seus carrecs, responnent ab la seva actitud al desaire del Governador.

¿Qui dubta que'ls habitants de Cuenca són gent de sort?

¿Hi haurà qui negui que'ls seus representants al Consistori són homes que, al revés dels que per aquí tenim, demostren posseir una pell molt fina?

Perquè si en comptes de succeir a Cuenca passa el fet a Barcelona, estiguin més que convengués que'ls nostres regidors no dimitixin, per gros que fos el desaire y greu la desatenció de l'autoritat superior.

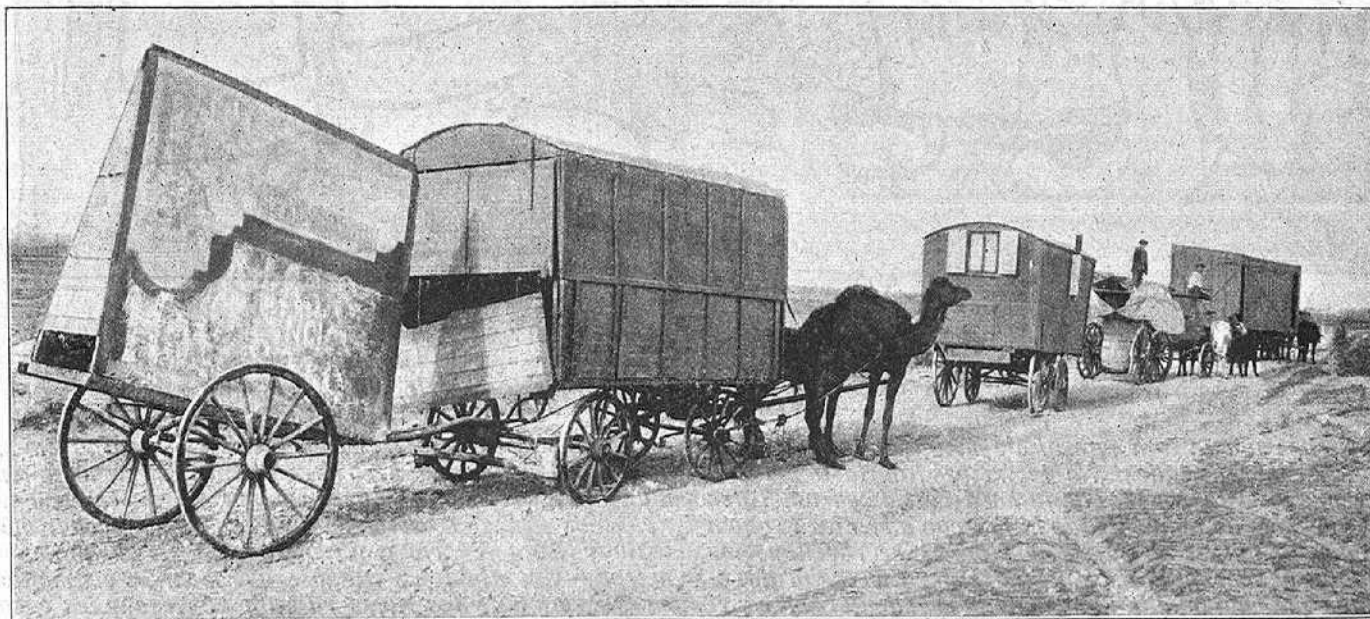
Aquí no hi ha regidor que abandoni el carrec, encara que tots els barcelonins a l'hora li diguessim *cul d'olla*.

JUST

EN EL CAMPO, per I. Victor Clarió.—Formen aquest llibre, d'un gran interès pera'ls amics de l'agricultura y altres ciències similars, una porció de lectures pera pagesos y alumnes pertanyents a les escoles rurals. La seva eficàcia instructiva pot judicarse tenint en compte que aquesta que tenim a la vista es la quinta edició de tan important obra, que resulta, además, d'extraordinària amenitat y va acompanyada d'una colla de dibuixos.

L'IMATGE DE DEU A TROSSOS, per Josep M.ª Codolosa.—Poesies humorístiques, propies pera recitar en vetllades literàries.

«L'ALEGRIA QUE PASSA»... FATIGUES

Una caravana d'artistes de circ atravesant la vila de L'Escala.

Fot. Requiel.

DEL PROMÉS D'AMÉRICA

-La fesomia ja m'agrada, el busto ja'm va be, però ¿y si li faltés tot lo demás?...

ries, reunions familiars, etc. La popularitat d'aquets enginyosos fruits del malaguanyat Codolosa, darrer boemi de les nostres lletres, ens estalvia tota mena d'alabances al llibret.

MUESTRARIO DE CLICHÉS DE MADERA.—L'havem rebut de l'impremta de M. Hortós, de Sant Feliu de Guixols. És un bonic catàleg que conté algunes mostres molt típiques i plenes de caràcter.

DIT Y FET.—Comedia en dos actes, de Lambert Escaler. En secció especial varem judicarla. Acaba de ser publicada per la «Biblioteca Popular Teatral».

Institución Española de Educación Física.—Un follet que comprèn el discurs del president, doctor Forns, y els Estatuts y el Reglament de la nova societatportiva-higiènica constituïda a Madrid.

Gaceta Médica del Sur de España.—Havem rebut el número corresponent a la segona quinzena de Juliol d'aqueixa interessant revista que's publica a Granada.

Jugar a casats.—Dialec comic d'August Barbosa, estrenat ab exit l'any 1906 al Romea. Segona edició y número 60 de la «Biblioteca Popular Teatral».

Guia y Catàleg de l'Exhibició Humorística del Niu.—Actualment aqueixa exhibició està oberta al públic tres dies a la setmana, al carrer Ample, número 59.

SEPT SCIENCIES

“Lo que va de ayer á hoy”

L'home es de natural ingrát, y es sabut que l'ingratitude es inhumana y olvidadissa.

Vegin, sinó.

Uns veïns trobaren, dilluns al matí, dintre d'un pou, el cos d'un pobre guardià municipal. La nova de la trista troballa s'escampà desseguida pel veïnat, y el succés sigué, a les poques hores, esbombat per la premsa de la nit.

La Veu, jesuítica y solapada, va distingir-se en l'informació. Perquè es el cas que al pis en que vivia el pobre guardià hi habita en Salvador Riera,—nom prou conegut per la part que va jugar en la causa García Victoria (?)—diuen avui, hipòcritament, a *La Veu de Catalunya*, equivocant y tot el nom del qui fou alter ergo d'en Comas y Masferrer.

La Veu posa tot el seu cuidado en callar que en Salvador Riera, l'assassí d'en García Victoria, (?) es conegut, además, per haver sigut passejat en triomf pels nostres carrers pels actuals capdavaners regionalistes, que, sobre exaltar aleshores el fallo del jurat, obligaren an en Riera a dirigir la paraula al poble desde la fonda del *Padre*.

Com a bona desagradida, porta *La Veu* encara més enllà la seva mala fe y la seva ingratitude.

En Riera, al dir de *La Veu*, vivia en companyia d'una *amiga*, que'l jutge tingué a be endurse'n presa en els primers moments. Y aquesta senyora, per tants conceptes respectable y mereixedora d'elogi, es tractada igualment per l'orgue regionalista del modo més despectiu y inconsiderat que puga donarse. *La Veu* califica a l'*amiga* d'en Salvador Riera de *fulana*, y, lluny d'amagar el que pel jutjat s'ordenés la seva detenció, diria qualsevol que li plau sobremanera el que la noble dama hagi pogut caure en desgracia.

Coses del temps!

Un xic més de pietat, senyors de *La Veu*. Un xic més de pietat y d'agraïment, a la vegada. Fa tot just uns anys hauria sigut, l'*amiga* d'en Riera, objecte d'una *suscripció patriòtica* en el cas de que, com ara, les circumstancies li haguessin sigut adverses.

Ja que,—com an en Riera—no sigui en Mon y Bascós el qui, tornant pels furs de la veritat y de la justícia, rehabiliti la

pobre senyora als ulls de l'opinió pública, no estaria de més que, en comptes d'escarnirla y befarla, estudiessin els antics xiuladors d'en Milà y Pi la manera d'organisar un moviment d'opinió pera arrebastarla a l'acció dels tribunals.

Fora lo més indicat, y lo menos que, pera en Salvador Riera y la seva desgraciada *amiga*, podrien fer, me sembla.

Boy

U. F. N. R.

—M'hi jugaria un tauló que ara, ab la vacant d'en Vallès, en Marial voldrà ser president.
—Home, tant com president!... Però, un membre de la *frifa*, no ho dubtis.

TELÓ ENLAIRE

TÍVOLI.—Allò que'ls deia de l'*Amor zingaro*, estrenat la setmana passada, es una opereta mitg còmica, mitg sentimental, que se salva per la música. Té dos actes, y en tots dos l'importància musical se sosté bastant més enlaire que la transcendència dramàtica y literària. Bona part de culpa es, segons afirmen els *dòmines*, del traductor, que ha fet la seva tasca a la tum-tum pera sortir del pas. Afegeixin an això que la partitura, ab tot y ser bona, no es tan lleugera ni tan facil a l'orella dels *morenos* com altres que d'en Franz Lehar ne coneixem, y's compendrà la fredor del public, el primer dia.

La presentació bastant cuidada y els artistes fenthi lo que podien.

APOLO.—Cambi de camisa. Pera demà, dissabte, està anunciada l'estrena d'una obra d'espectacle y de circumstancies. Se tracta d'una revista comic-lírica-bailable que's titula *Barcelona en danza* y qual paternitat desconeixem encara per complert.

L'empresa sembla que té molt gust en comunicarnos que ha tirat la casa per la finestra en lo que toca a decorat, vestuari, il·luminació, etc.

Com que actualment els aficionats al teatre no tenen, per desgracia, gran cosa pera triar, no es difícil augurar una excel·lent temporada, per mica que'ls bons auguris se confirmen.

L'IGLESIAS A LA GARRIGA.—Una hermosa festa's prepara a l'alegre poble de La Garriga. Se tracta d'estrenar al mitg del bosc, en plena naturalesa, una obra poemàtica de l'ignasi Iglesias, *Flors de single*. L'eminent dramaturg, convenientment assessorat pels mestres escenògrafs Moragas y Alarma, ha triat un lloc admirable que servirà d'escenari, ont els mateixos arbres faran de marc, sense necessitat d'enquadraments artificials de cap mena ni de telons de fondo, ja que fins l'horitzó serà el natural que dongui la perspectiva. En l'espai destinat a public hi caben aprop de quatre mil espectadors còmodament asseguts.

Flors de single, obra enterament original y inèdita, ha sigut posada en música per l'acreditat compositor Cassià Casademont, efectuantse l'estrena el dia 3 del proxím Setembre y estant les primeres parts confiades als reconeguts artistes Maria Morera, Jaume Borràs, Pere Codina y una ingenua que debutarà en aquesta obra y en la qual l'Iglesias hi té molta confiança.

EN PERE CODINA A HORTA.—D'aconteixement artistic pot calificar-se la funció donada diumenge passat en el «Centre Català d'Horta y Santa Eulària». Va posarse en escena el celebrat drama tragic d'en Guimerà, *Mar y cel*, en quina obra, com es sapigut, hi està d'eminència l'aplaudit actor.

El conjunt resultà perfecte y no n'hi havia pera menos, doncs en el quadro hi formaven artistes tan distingits com la simpàtica dama senyoreta Soto y els senyors Buxens, Ballart, Munt Rosés, Amorós, Mas, Petit, Sinca, Castells y Mer.

Acabà la festa ab la representació de l'aixerit pas de comedia d'en Morató *Un cop de vent*, essent l'autor cridat ab insistència.

Y an el que'm porti una nova
(s'entén, una nova fresca)
de teatres o d'artistes
pera poder dà a l'impremta,
prometo donarli en paga
del gran *servici* que'm presta:
les gracies, paper, tabaco
y un misto pera que encenga.

L. L. L.

ESQUELLOTS

A fi d'obsequiar als marins de l'esquadra inglesa que han vingut a visitarnos, l'Ajuntament ha votat deu mil pessetes.

Com ja poden suposar els lectors, això d'«obsequiar als marins» es un dir.

Y si se'n volen convencer, pòsinse a l'aguait en tots els actes

que's dediquin a l'esquadra britànica y en els quals hi hagi ocasió de menjar y destapar botelles de Moët.

Si no hi veuen més regidors que inglesos, ens deixem tallar el cap... d'en Morros o d'en Guàlons.

□

AONT són aquets que acusen al Govern espanyol de descuidat y imprevisor?

Encara falten un grapat de mesos pera les festes de Nadal, y ja s'ha publicat el prospecte de la famosa rifa de Madrid, qual sorteig ha de celebrarse el 22 de Desembre.

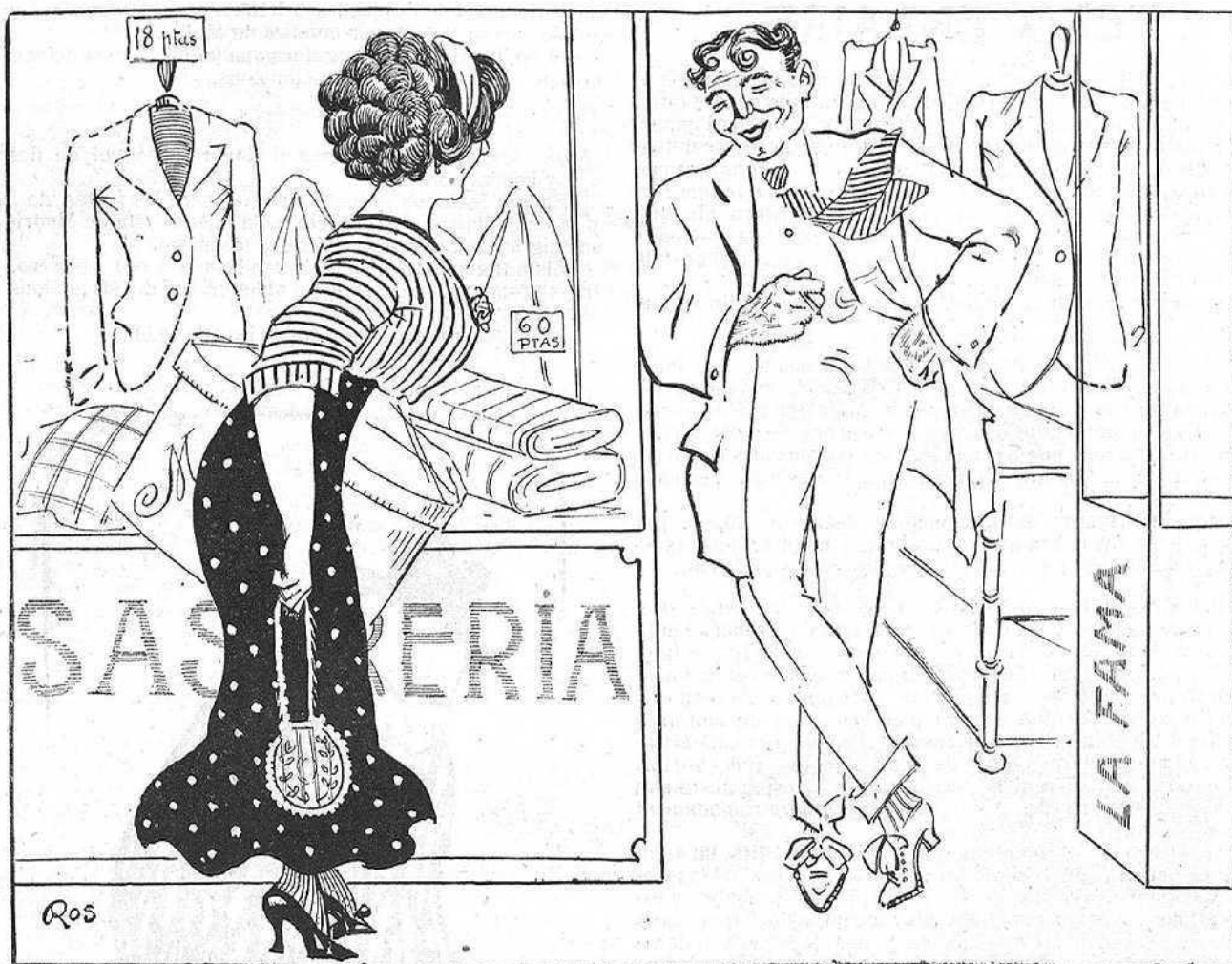
Els bitllets seran 46 mil y's vendran a 1.000 pessetes, y entre'ls premis més importants n'hi haurà un de sis milions y un altre de tres.

¿Eh? Després no diguin que'l Govern bada.

CONFLICTE ENTRE TRES CONVICCIONS

—¿A quin partit hauria d'afiliarme ara jo, pera poder sortir elegit concejal? ¿A la dreta? ¿A l'esquerra? ¿Al de don Alejandro?

MODES MASCULINES

—Veig que aquest estiu els trajes de senyor són molt clars...
—Sí, però, els parroquians que paguen, encara ho són més.

Ens sembla que avisar als jugadors ab cinc mesos d'anticipació es cosa que verdaderament fa honor a l'Administració pública.

Y demostra que, si be es cert que en els demás rams això es un camp perdut, en lo que's refereix a la timba nacional tot va com una seda.

□

Un guardia urbano ha tingut el mal gust de suicidarse tirantse al carrer desde un segon pis.

Això es infringir les ordenances municipals.

No devia ignorar aquest urbano que està prohibit llensar res al carrer desde'ls balcons.

Però, se li pot perdonar, pobre...

¡Devia viure tan infelís ab l'enveja de veure que'ls municipals anaven ab trajes nous!...

□

POBRE senyor Mir y Miró!...

Viatjant en automòbil per aquets mons de Deu, ha suferit el seu carruatge una averia tan sèria, que de poc se n'ha anat com no'ns hem quedat sense segon tinent d'arcalde.

¿Veu, senyor Mir, lo que té el servir-se del *vehículo de la burguesia*, que diu el seu quefe?

Si en comptes de passejarse en automòbil hagués anat en tartana, o a peu, que encara fa més democrata, probablement no li hauria succeït res.

De totes maneres, cònstili a l'eloqüent *leader* de la majoria municipal que celebrem de tot cor que hagi sortit del lamentable succés completament *eliso*.

□

A Fransa estan que no hi veuen d'alegria.

¿Saben per què?

Perquè—aixís ho diu un diari marsellès—dintre de poc se posaran a la venda, en la veïna nació, unes capses de mistos de deu centims, en les quals hi haurà reproduccions artístiques de quadros de notables pintors.

¡Infelissos francesos!

¿Ara se'ls ocorreix aquesta *novetat*?

¡No'n fa pocs d'anys que Espanya té l'honor de posseir-la!

Prou ho saben els coleccionistes, que devegades passen tres setmanes trotant en busca del 13 de la serie 27, o del 19 de la serie 30.

□

LA *monja folia*.

Heusaquí el títol d'un drama en un acte que'l redactor d'*El Progreso*, J. Aladern, acaba de publicar.

L'obreta no s'ha estrenat encara; així es que del seu efecte escenic no'n podem jutjar. Però l'havem llegida ab calma y trobem que es un gran estudi psicológic y, al mateix temps, un gran himne a la *sinceritat* y a la *consequència*.

Se veu que l'autor el coneix a fons el cor tendre de les mongetes.

Y no es extrany.

Per això, per les *mongetes tendres*, l'ex-ferm catalanista va ferse renegat.

□

LA recaudació de Consums segueix baixant.

Comentant ab trist accent aquet deplorable fenomen, deia un concejal lerrouxista:

—Si l'Ajuntament no's decideix a organitzar una llarga serie de tiberis, no sé pas aont arribarem.

□

Sobre'l mateix assumpte, deia un altre ciutadà que no es regidor:

—Parlen de suprimir els Consums... Veiam, ab la marxa que segueix la recaudació, si no hi seran a temps!...

En efecte. ¿Veritat que tindria gracia que'l dia que volguesin abolirlos, se trobessin ab que ja ells mateixos s'han abolit?

□

A Llinàs se diverteixen.

L'element jove de les moltes y distingides families estiuejadores, entre les quals s'hi compta la de don Santiago Rusiñol, ha organitzat pera'l diumenge vinent una extraordinaria funció teatral.

Jovincels y damiseles de la bona societat barcelonina representaran les produccions del nostre bon amic *Dol d'«alivio»* y *L'alegria que passa*.

Tot l'interès de la funció està, no obstant, en una estrena. En l'estrena d'una obreta, lletra y música originals d'una il·lustrada dama.

La discreció ens priva d'esser més extensos.

No direm sinó que'ls drets de propietat, cas de que's cobrin, tots aniran a parar a la mateixa guardiola.

□

A la sortida de la festa del «boxe», celebrada en el «Frontón Condal», alguns espectadors, després d'enfilarse acaloradament en comentaris, acabaren per fer un *match* de cops-de-puny a l'aire lliure.

El governador ja ho va dir:—Boxegeu tant com volgheu, però en la pista no hi vui veure una gota de sang.

Y, efectivament, en Jonhson sembla que pegui ab mida... y els altres, de broma.

VA A GENITS

—Com dimontri vas ab capa, fent aquesta calor?

—Veuras... Aixís me faig l'il·lusió de que som a l'hivern.

Els únics que s'ho prenen pel terme serio són els badocs. Els que vulguin veure sang, doncs, han d'anar al *Matadero*... o esperar-se al carrer fins que surtin dos espectadors entusiastes.

□

DALI que dali!...

Els cabrers segueixen protestant contra la prohibició, dictada per l'arcalde, de circular ab els seus remats per les vies públiques de Barcelona.

¿Quina afició a tirar sempre cap al carrer, aquestes ditxoses cabres!

Ja's veu, ja, que no són castellanés.

Perquè, aquelles... ben clar ho diu l'adagi:

«La cabra siempre tira al monte.»

□

UNA colla de conreuadors de l'Art—diu un diari—se proposen organitzar, en la vinenta tardor, una Exposició d'Humoristes. Y lo primer que faran—anyadeix—serà demanar a l'Ajuntament cinc mil pessetes.

Hum!...

¿Ja n'està ben segur, el confrare, de que són humoristes aquesta gent?...

¿Vol dir que no són lerrouxistes?...

Això de comensar per demanar quartos...

□

L'emprestit tancat la setmana darrera per la nostra Diputació provincial va ser cobert quatre vegades.

Y essent el tipu d'emissió de 485 pessetes, les obligacions pogueren ser adjudicades, unes ab altres, a 496'70.

¿Què hi diu an això l'Ajuntament, a qui, sempre que fa emprestits, sol succeirli tot lo contrari que a la Diputació?...

¿Què volen que hi digui!... Res.

Altra feina té ab els negocis del *Saturn-Park* y les tablilles dels carros, adquirides sense subasta a doble preu de l'ordinari...

□

AIRES de Breda ens porten una joiosa nova.

L'espiritual artista catalana Marguerida Xirgu's troba allí fent salut y descansant.

La Xirgu descansa!

En veritat li ha de produir un goig deliciós, això de descansar, precisament en els moments en que hi ha tanta gent que's cansa per ella.

Com compendran, ens referim al formiguer d'autors dramàtics que, a hores d'ara, treballen afanyosament en drames y comedies; en obres pera que ella, l'actriu, s'hi llueixi... o en obres pera que ella les fassi lluir.

□

LA senyora X se troba en la seva cambra, platicant ab una visita molt agradable.

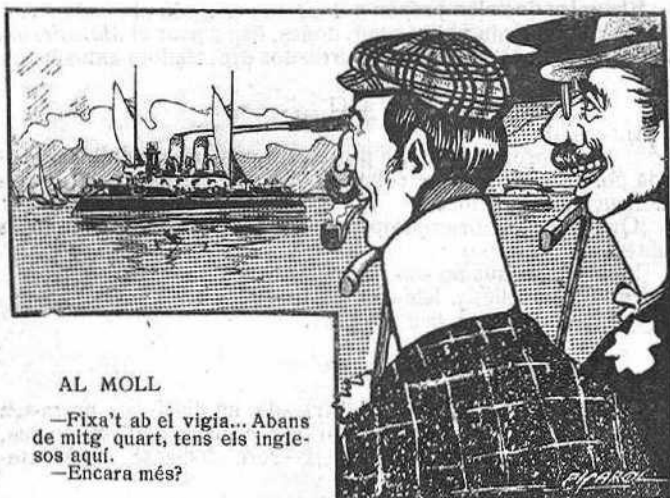
De prompte entra la minyona:

—Senyora..., hi ha el metge.

—M'es impossible rebre'l, avui... Díguli que no'm trobo be.

Joan Mestres M.: Rebuts els dos trenca-caps, que'm semblen aprofitables.—G. Peroçaf Ras: Ho trobo molt poca cosa. Això, curtet, si no tanca un pensament molt atrevit o molt original, no fa efecte.—R. M. (Buenos Aires): Rebut, y gracies per la bona intenció, però no'ns convé.—Josep C. Sadurni: El treball de referencia ha entrat en cartera. Això vol dir que tenim ganes d'aprofitarlo un dia o altre. A l'Almanac?... Potser sí, vegil!...—Lleó Vila: Declaradament pornogràfica. No'ns hi abandonem, encara, an aquest gènere.—Saldoni: Passa a mans de la superioritat.—Felix Cana: Rebudes les dues composicions. Farem els possibles d'aprofitar quelcom. Per més que no li asseguro res... Jo me'n guardaré com d'escalarme.—Maco: No, senyor, no... Vostè no ofèn mai, ni cansa, ni molesta... Si no surten a llum els seus fruits d'enginy es per altres causes que no tenen res que veure ab la nostra voluntat.—Agustí Esclasons Folch: Potser es espontania, però no ho sembla. Y la poesia, fingida o sincera, vol això: molta espontaneïtat.

AL MOLL

—Fixa't ab el vigia... Abans de mitg quart, tens els inglesos aquí.
—Encara més?

SOLUCIONS als darrers Trenca-caps

A la Xarada I: *Palamós*.—A la Xarada II: *Marina*.—A la Xarada III: *Arenas*.—A la Targeta: *Lo dir de la gent*.—A l'Anagrama I: *Tres-Rets*.—A l'Anagrama II: *Roseta-Estora*.—A la Conversa: *Mona*.—Al Jeroglífic I: *Entremaliats*.—Al Jeroglífic II: *Un mestre savi*.—Al Jeroglífic III: *Dominica*.

XARADES

I

Vocal es la *primera*,
beguda es la *segona*,
y *prima-dos-tercera*
carrer de Barcelona.
Quarta parentiu dona,
y si'l sabs combinà
el *tot* te donarà
un poble de Girona.

MIQUEL SERRATS CAMPS

II

Prima-inversa es mineral,
en els verbs es la *segona*,
y buscant en poca estona
nom de dona la *total*.

DOS AFICIONATS AL CINEMATOGRAF

III

—i 1^a 2^a m'agrada molt. L'1^a 2^a 3^a!

MACO

ANAGRAMA

Varen anà un dia a fòra
en Pep y son *tot* Pascual,
y, passant per un *total*,
en Pep va cullí una mora.

RAMON VALLS

MUDANSA

—Sempre que *total* de nit,
molt me *tot* poder sè al lit.

JOAN MESTRES M.

TARGETA

AMBROS A. MALLA

Formar ab aquestes lletres, degudament combinades, el títol d'una sarsuela castellana.

RAMON VALLS

CONVERSA

—Vas fixarte en aquell dibuix que publicà L'ESQUELLA la setmana passada?
—Quin, aquell que'ns feu riure tant?
—El mateix. Voldria saber qui'l firmava.
—Home, si repasses lo que has dit, el trobaras tot seguit.

M. M. O. PAPITU DEL PITU

JEROGLIFICS

I

::
Janer
Mars y Maig
Febrer
C C C
C C
I
:

JOAN MESTRES M.

II

Gala noi nota gorra de gala

MACO

L'ESQUELLA
DE LA TORRATXA

PERIODIC HUMORISTIC ILUSTRAT

Administració y Redacció:

Llibreria Espanyola,
Rambla del Mitg, núm. 20
BARCELONA

Preus de suscripció:

Fòra de Barcelona,
cada trimestre:
Espanya, 3 ptes. - Extranjer, 5

Número solt: 10 centims — Atrassats: 20

Antoni López, editor — Rambla del Mitg, núm. 20
Imprempta LA CAMPANA y L'ESQUELLA, Olm, 8
BARCELONA

Antoni López, editor, Rambla del Mitg, 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat n.º 2

PESSIGOLLES FINES

ANÈCDOTES SALADES
Y ACUDITS PICANTS
SOBRE LES DONES Y L'AMOR

PREU: DOS RALETS PER TOT ARREU

Edicions populars

d'en SANTIAGO

RUSIÑOL ***

OBRA NOVA

DEL BORN AL PLATA

Un tomo de prop de 300
planes

PREU: UNA PESSETA

Les cent millors poesies de la llengua catalana

triades per
E. MOLINÉ
Y BRASÉS

Preu, UNA pesseta

Edició en paper de fil,
pessetes 6.

Edició en paper Japó,
pessetes 15.

NOTA. — Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliuranses del Giro Mútuu o be en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitg, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravios si no's remet, ademés, un ral pera certificat. Als corresponents se'ls otorguen rebalxes.

FORASTERS

—Quieren ustedes que les acompañe al domicilio de la «Atracción de Forasteros»?
—Si hi han catres..., all right!